

מזת' קזת הכר שזה

וואס דורך איר זעהט זיך די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

גבורה של התפיסות

המשך משבוע שעבר

בבקר חשבתי לעצמי שאני חייב לגלות מה הקב"ה רוצה ממני בכל הצער הזה, ולכן מייד לאחר שחרית הלכתי לביתו של אחד מגדולי ישראל זצ"ל ולאחר שספרתי לו את כל הקרת עמי הוא אמר לי: תחשב, האם פגעת באיזה יהודי?

חשבתי טוב ואמרתי בצער: כן! אני נזכר במעשה שצערתי חבר, תקופה לפני שהתארסתי! אותו גדול אמר לי: תדרו לפיס אותו כי עברות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו.

ולצורך הלקח אסביר מה היה: חברי לשעור - מנשה, היה חבור טוב לב בעל מדות טובות ונהדרות אך לא מן הנעים לספר שהיה נודף תמיד ריח לא נעים מבגדיו, יום אחד הוא בקש מהמשגיח הממנה על חדרי השנה, לישן בחדר שלי שהיתה בו מטה אחת פנויה, כששמעתי מקד התאכזבתי מאוד כי אני מאוד אוהב נקיות וסדר ולא יכלתי לסבל שהוא יגרם ריח לא נעים בחדרנו.

אספתי את ארבעת חברי החדר, ואת הטאי אני מזכיר, שדברתי לא יפה על מנשה, אמרתי: מיישהו ממכם רוצה ששמנשה ישן בחדר שלנו? אתם רואים שאי אפשר לעמוד במחצתו... נראה לי שהוא טובל כל יום בביב!... כל החברים פרצו בצחוק, ומה שלא תכננתי ארע שאחד מהם הלך ואמר לו את הדברים, ומנשה לא יכל לעצר את עצמו ובכה בדמעות שלישי מרב הפגיעה.

<<

לקח מהפרשה

כיצד נקנה דעת של בית המקדש בימינו?

במדבה, אמר הקב"ה למושה "עשה לך שרף ושים אתו על נס". הנחש מסמל לתלמידי חכמים וצדיקים, כמו שאמרו חז"ל (שבת סט.) "כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר פנחש אינו תלמיד חכם".

וכאשר כלל ישראל התבוננו במשה רבנו שהביא להם דעת של הכרת הטוב, מייד כל הטענות שלהם נמוגו. כי עקר מה שאדם מלא בטענות ובטרוניות, זה מחמת שאין לו דעת, שאלו היה יודע כמה טוב וחסד ה' מרעיף עליו, הוא לא היה מתאונן. ואת הדעת אנו מקבלים מהתלמידי חכמים, שמגלים לנו את האור שבבתורה.

וזה ענין בית המקדש, שהיו העם הבאים לבית המקדש, מקבלים דעת מהכהנים הצדיקים, היאך להתקרב לבוא, מתוך הכרת הטוב על כל הטוב שהוא מגדיל לעשות עמם, באיברים שפועלים בגופם כראוי.

וכאשר אדם מתבונן שהוא עשיר גדול, וה' מרעיף עליו כל טוב שבועלם, אזי כל הטענות והטרוניות נמוגים להם. ועל חסרון הדעת אנו מצרים בבין המצרים. היות שהשכל - הדעת, זה המתנה הגדולה ביותר, כמו שאמרו חז"ל (נדרים מא.) דדא ביה פלה ביה.

ולפיכך כאשר כלל ישראל התאוננו על משה רבנו, הם נסעו מ'אבות' - מהאבות הקדושים שנותנים לנו דעת של אהבת ה' ואהבת הבריות, וחנו בא"י העברים, זה שני העברים - <<

"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן": התורה מפרדה בשני פרשיות, בין המעשה הגדול של פנחס עם כל הנסים שנעשו לו, לברפת השלום שקבל מה', שנקתבה בפרשתנו, ללמדנו הכרת הטוב, שכאשר באו את משה רבנו על שלקח את בת יתרו, בא פנחס והכיר בטובתו של משה, ונקם את נקמת ה' ואת אשר באו את משה, ואזי השיב לו ה', ונתן לו שלום של הכרת הטוב.

יסוד זה של הכרת הטוב ועבודת המדות גדול עד מאד, ולפיכך פתחה בו התורה את פרשתנו, ללמדנו שמהות השלום ותכלית מסירות הנפש, הנה כאשר נהיה עם מדות טובות והכרת הטוב למי שהטיב עמנו.

ופרשתנו הנה יסוד עצום במדות, שמחד אנו רואים את זמרי שהמשיך את דרך המתאוננים, המרגלים, קרח, וזמרי שבאו בטענות. ומאידך אנו רואים את פנחס שמסר נפש לכבוד ה'.

ובדאי שאין לנו משג בדור המדבה, דור דעה. ברם, התורה מאריכה פרשיות רבות על כל התלונות שהיו לכלל ישראל על ה' ועל משה ואהרן. ללמדנו, שגם כאשר יש לאדם את הכל, הוא לא ישמח בחלקו, ויחפש תרוצים על מה להתאונן ולקנטר.

ענין זה של חסר הכרה בטוב שה' מביא לנו, ובגדל יקרת המנהיגים שבכל דור ודור, שמולמדים אותנו דעת ה' - אנו רואים גם בענין נחש הנחשת, שכאשר כלל ישראל התאוננו

המחלקת עם הבריות.

וכאשר אדם לא מקבל בהכנעה את התוכחות והאתגרים שה' שולח לו, אזי הוא עלול לקבל נגעים בגופו וכדו', שיעוררו אותו.

עלינו להתבונן על דרכנו שלא נבוש לעולם הבא, ויגידו לנו מה עשית בעולם הזה? האם היית אנוכי? האם כל המעשים שלך נבעו רק בגלל שחשבת איך להגדיל את עצמך כבודך וממונה? האם התפללת בכונה של הפרת הטוב, כאשר קמת בבקר האם הרגשת שלא מגיע לך פלוג, שה' עושה עמך חסד, שהסביבה שלך עושה אתך חסד, או שתמיד חשבת שהכל מגיע לך ולא הערכת את כל הטוב שסביבך?!

וזו עבודתנו בשלש השבועות, לעצור ממרוצת החיים ולערוך חשבון נפש היאך אנו מתקרבים לבורא, וכאשר נדע איך להשתמש עם הקשיים ולהתעלות על ידם, הם יהפכו לנו למדרגות של התעלות.

כמו שדרשו חז"ל על שבירת הלוחות, שאמר ה' למשה: 'יישר כחך ששברת!', דוקא השבירה והנפילה זה יכול להיות הכח והמעלה של האדם.

אנו רואים אצל דוד מלכנו, שלמרות כל המישברים והביזיונות שעבר, לא נפל ברוחו, אלא אדרבה אמר לעצמו "מה תשתו אחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלקים כי עוד אודנו ישועת פני ואלקי". שנראה תמיד את כל הטוב והחסד שה' משפיע עלינו, ולא נקנטר על מה שחסר לנו. וכן נשפיל שמה שחסר לנו, זה במקוון מאתו יתברך בכדי לנסותנו, האם נתמקד רק בחסרון ונכפה טובה בכל הטוב שיש לנו, או שנעריך את כל הטוב ונשתמש עם הקשיים שלנו כמנוף לקרבת ה'. וכמו שידוע מצדיקים, שאין דבר יותר שלם מלב שבור.

אמר ה' למשה: 'יישר כחך ששברת!', דוקא השבירה והנפילה זה יכול להיות הכח והמעלה של האדם.

ולכל אחד ואחד יש אינספור נסיונות וקשיים. יש אחד שלא הולך לו בשדוכים, יש אחד שקשה לו בשלום בית, אחד קשה לו עם הילדים ואחד קשה לו ללמד או לשמור את העינים, או שמתגברת בו רוח של קנאה וגאווה.

ועל האדם לשבת ולהתבונן עם עצמו, שה' הוא זה ששולח לו את הקשיים, בכדי לנסותו ולצרפו. ועל האדם לקבל הכל באהבה, ולהודות על מה שחסר לו, וכן להתבונן בכל הטוב שיש לו בלי גבול, בריאות משפחה ועוד, ולא להתמקד בקשי. וכן להשפיל, שבזמני הקשי הוא מתקרב לה' מתוך ענוה והכנעה. ולעבד עם עצמו ולהתחזק בלמוד התורה מתוך מתקנות בקדשה ובטהרה.

המורה מכל האמור: לכל אחד ואחד יש קשיים ונסיונות, ועלינו לפתח את הטוב שבנו. וכן להתבונן בכל הטוב שה' משפיע עלינו, ולהבין שהנסיונות נועדו לרומם אותנו במדות טובות, וכן לקבל מהצדיקים את הרוח הטובה שבהם. וכמו שאמר ה' למשה: "קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו", ולדבק בדרך של פנחס שנתב את הקנאה שבו לקנאת ה', שנבע מתוך ענוה והפרת הטוב. ולפיכך בפרשת פנחס נאמרה כל פרשת הקרבנות, שמהותם התבוננות בכל הטוב שבאבריו גופנו, שע"כ אנו באים להפרת הטוב.

והתקו לך זה, הוא כאשר כלל ישראל שרו שירה על הבאה והודו על "באר הפרוה שרים פרוה נדיבי העם", זה הצדיקים והתלמידי חכמים שנותנים לנו דעת של קרבת ה' ואהבת הבריות, ולפיכך באותו תאריך שכלל ישראל התאונו על משה ואהרן נחרב בית המקדש, היות שהם כפרו בדעת ה', ובית המקדש מהותו דעת, כמו שאמרו חז"ל (ברכות לג.) "כל אדם שיש בו דעה כאלו נבנה בית המקדש בימיו".

וכעת, סבב הבורא ששוב החזירו הרשויות את ענין המסכות במקומות מסוימים, וזה מוכיר ומודיע לכל העולם, שה' שולט על כל הבראה ומחיה את כלם. ולפיכך מניחים את המסכה על האף והפה, מקום שמשם נושמים, בכדי שנעריך את חסד הנשימות שמחיות את גופנו.

וכן בכל מצוה ומצוה, עלינו להתבונן היאך אנו מתקרבים על ידה לה', כמו שאמר דוד מלכנו "כל מצותיך אמונה" - כל המצוות מביאות לנו דעת של קרבת ה', כפיתוב "ולזכרון בין עיניך", שהתפלין מזכירים לנו את כל חסדי ה' שעמנו, במח ובלב ובשאר הגידים והעורקים שפועלים בגופנו. וכאשר נתבונן בכל זה נהיה מלאים באהבת ה' תמיד, ונזכר שהוא הנותן לנו כח לעשות חיל.

כאשר יש לאדם דעת של אמונה, הוא שמח מאד, ולא מתקוטט ולא מדבר רע. כאשר אדם יודע שה' שולח לו את מי שמבקר אותו, הוא שמח, כי הוא יודע שבכך הוא מזדבך:

למוד נוסף אנו למדים מהמעשה של זמרי, שבמקום להודות בטעותו, מצא לו טעדיק והאשים את משה רבנו, ואמר לו בת יתרו מי התירה לך היות שאדם מאד משחד לעצמו ולמדותיו הרעות, ובכדי להנצל מפל זה ראו לנו לקבל מוסר מצדיקים ותלמידי חכמים שמדריכים את האדם בדרך הנכונה.

וכן על האדם לשמוח מאד, בכל פעם שהוא מקבל בקרת על מעשיו, היות שפעמים רבות אדם עושה מעשים בשביל אינטרסים שונים, וכאשר אדם מקבל בקורות הוא רואה באמת אם יש לו מדות טובות וכדומה.

ולפעמים אדם מקבל בקרת ותוכחה, ובאמת זה לא נכון, והוא צודק. ברם כאשר יתבונן בין שהבקרת באה לו על דבר אחר וזה מצוי בין איש לאישתו שלפעמים האשה באה בקובלנא על הבעל, וזה מחמת שיש לה חסר מסכים, והיא מתפרצת במקום שלא נכון, ברם זה בא לה מחסכים שיש לה מבעלה בדברים אחרים.

וכל אדם מקבל תוכחה ובקרת במקומות שונים, אם זה בעבודה, אם זה בקרוב, או בבית, או במקום שבו הוא לומד. היות שה' שולח לאדם שלווחים שיהזירו אותו לדרך האמת, כי האדם יכול להטעות את עצמו מאד.

וכן כאשר אדם מקבל דו"ח, או שהמכונת כביסה מתקלקלת, או שהמזון מפסיק לעבוד, שהכל זה תזכרת משמים לעורר את האדם. וכל אחד ואחד מקבל במשך ימי חייו אין ספר של קריאות משמים.

פנינים מהפרשה

פָּרַשְׁתָּנוּ פּוֹתַחַת בְּגִדְתָּנוּ שֶׁל פְּנִיחַס שְׁנָחַם אֶת נִקְמַת ה' בְּזִמְרֵי, וְאַחַר כֵּן הַמְשִׁיךְ בַּמַּצּוֹה וְנִקְחָם בְּבִלְעָם.

וּכְשֶׁנִּתְבוֹנֵן נִרְאֶה, שְׁבִלְקָבָא עִם עֵינֵי הָרַעָה לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל וּבִסּוּף נִפְלַב בְּחֶרֶב, וְאִלוּ הָיָה בָּא לְהַצְטַרֵּף עִם כָּלֵל יִשְׂרָאֵל הָיָה זֹכֵה לְכָל טוֹב. בְּרַם, הוּא לֹא רָצָה לְחַיּוּת כְּמוֹ כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְרַק בִּקְשָׁה לְמוֹת כְּמוֹ עִם יִשְׂרָאֵל, וְלִפְיֶכָּה מֵת בְּמִיתָה מְבֹרָה וְלֹא עֲלֵתָה בְיָדוֹ.

לְלַמְדָנוּ, שְׁכַאֲשֶׁר יֵשׁ לְאָדָם קְנָאָה עַל חֲבֵרוֹ, בְּמִקּוֹם לְהִתְמַלְאוֹת בְּצָרוּת עֵינַי וְלֹאֲכַל אֶת הַלֶּב, רֹאֵי לָנוּ לְהִרְבוֹת בְּבִרְכוֹת וּלְשִׁמּוֹחַ בְּטוֹבָתוֹ שֶׁל הָאֱלֹהִים, וְכֵן גַּם לָנוּ יִהְיֶה טוֹב.

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנֵי כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִים (שֵׁם ט)

אֵיִתָּא בְּמִדְרַשׁ תְּהֵלִים (צב) לָמָּה שְׁנֵי כְּבָשִׂים? נֹאמֵר "מְזִמּוֹר שִׁיר לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי" וְכֵן עֵינֵי הַשְּׁבִיעִי כְּפֹלֵל, אֲזַהְרֶתֶיךָ כְּפֹלֵלוֹת 'זְכוֹר וְשִׁמּוֹר' מְזִמּוֹר כְּפֹלֵל "מְזִמּוֹר שִׁיר לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי" מִמִּדְרַשׁ זֶה אָנוּ רֹאִים שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי עֵינֵי בְּשִׁבְתָּ.

א. הַשְּׁמִירָה - שְׁזָה הִלָּא תַעֲשֶׂה שְׁעַל יְדֵי כֵן הָאָדָם שׁוֹבֵת וְנַח ב. הַעֲשֵׂה - שְׁכַאֲשֶׁר אָדָם נַח עֲלֵיו לְשִׁבְתָּ וְלְהִתְבוֹנֵן בְּרַב הַטוֹב שֶׁהָאֵל הַנֶּאֱמָר גּוֹמֵל עִמָּנוּ וְלְהוֹדוֹת וְלְהִלָּל לְשִׁמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵמוּ שְׁאָנוּ אֹמְרִים מְדֵי שְׁבִיעִי בְּבִרְכַת יוֹצֵר "וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשְׁבַּח וְאוֹמֵר מְזִמּוֹר שִׁיר לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי טוֹב לְהוֹדוֹת לָהּ".

פנינה מתוקה

ה' מביא לנו אכל שלוש פעמים ביום, אכל מזון ומשביע. ובנוסף כל מיני פרות וירקות נפלאים ומתוקים, בכדי שגרים את העינים למעלה ונתבונן שה' נותן לנו שפע מרב אהבתו אלינו.

ולפני שאנו מברכים ברפת המזון, ראוי לנו לומר רבוננו של עולם, נתת לנו מתנה גדולה ברפת המזון, ולפני שאני עומד לברך אני רוצה להרים את העינים אליך ולדבר אתך בשפה שלי:

'אבא היקר! אתה בראת אותי וסעדת אותי מעודי ועד היום, בכל פעם מאכלים חדשים ומגוונים, ואתה מביא לי בריאות במאכלים וויטמינים נפלאים, ויש לי שנים בריאות וחזקות, מזלגות שטוחנים את האכל, ואתה נותן לי את השפתים שמסמלות שכביכול אתה מנשק אותי בשפתים כמו שנאמר "ישקני מנשיקות פיהו",

וכל האכל והשתיה מנקה את גופי מכל מיני רעלים ופסלות שמזיקה לאדם, וכל הדם זורם בגופי ובמחיי ואין לי קרישים בלב במח בעורקים, והכל מרב אהבתך אלי. אנא אבי היקר תתמיד את בריאותי שאוכל להיות קרוב אליך תמיד!'

פנינים מצויירים

וכמו שאמרה אסתר "לדעת מה זה ועל מה זה", מדוע נגזרה גזרתו של המן, האם בגלל שעברו על התורה, שנאמר בלוחות מזה ומזה (מגלה טו), והם רבים זה עם זה, ואינם משכילים שמזה ומזה הם כתובים.

ולפיכך מיד כנסה אסתר את כל כלל ישראל, וצוה על מרדכי "לה פנוס את כל היהודים", היות שהגאלה תלויה באחדות של כלל ישראל.

ויחד עם הטוב שכל אחד ואחד זוכה לקבל מרבו, עלינו לזכור שכלל ישראל נחלקו לשנים עשר שבטים. ללמדנו, שלכל אחד ואחד יש את הדרך היחידית שלו, ועלינו לקבל מכל עדה וקהלה את הטוב שבה, ואסור לנו לבקר או חס וחלילה לרכל על שום עדה, ובודאי שלא על רבנים ות"ח, גם אם הם לא מהחוג שלנו, ולא נוהגים בדיוק כמנהגנו.

הלוחות נכתבו משני עברי הלוחות, אנו למדים מכך, שישנם הרבה דרכים איה להוציא פסקים מהתורה, כמו שאנו מוצאים בדברי חז"ל פעמים רבות, שלתנא אחד דבר מסים הנו אסור, ולתנא אחר

זה מצוה. וכן לארץ כל הדורות הפסקים של התלמידי חכמים סותרים לפעמים זה את זה.

ללמדנו, שיש שני עברים וכה היא דרפה של תורה, ואסור לבוא לידי מריבות אישיות חלילה, גם כאשר אדם לא נוהג בדיוק כמוה, וגם אם הוא נוהג ההפך ממה, וגם אם אתה בטוח שאתה צודק - אל תבוא לידי מחלוקות וקטטות בגין

כה. כדאיתא בגמרא (קדושין ל): "אפלו האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקים בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר את זהב בסופה אל תקרי בסופה אלא בסופה!"

אמרו חז"ל (נדה), שפאשר אדם נולד בא מלאך וסותר לו על פיו. יש כאן למוד נפלא עבורנו, שאחרי שאדם נמצא תשעה חדשים ברחי אמו, ונר דלוק על ראשו, והוא רואה את כל חסדי ה' שעמו.

וכמו שאמר דוד המלך "אשר עשיתי בסתר (תהלים קלט, טו)", והוא יודע את כל התורה כלה - בא מלאך וסותר לו על פיו. הכניסה לעולם הזה - לשחק ולשחק! תכלית התורה זה ענוה והכנעה.

וגם כאשר נדמה לאדם שמוזיקים לו, או שבאמת מציקים לו, ראוי לנו לחשב האם שוה לנו להתקוטט ולהזיק לעצמנו בכאבי לב. בואו נהיה אגואיסטים ולא נפרגן לאויבינו שנחלה בגללו חלילה. שפאשר אדם לוקח כל דבר ללב, ומרגיש שזולתו הרע לו, הוא מחליש את לבו וגופו.

הבה נתבונן, שהאנשים המציקים לנו, משלימים אותנו בענוה ובקרבת ה', ונשמח בחלקנו הטוב, ונזכה לחיים טובים ומאשרים בזה ובבא, אמן.

פחם של המעשים הקטנים פציצית וכדומה ובני קרח לא מתו (שם יא)

איתא בגמרא בסנהדרין שנתבצר להם מקום בגיהנם, ובמדרש אגדה איתא שעמדו על שלושה עמודים גבוהים ואמרו שירה.

ונראה לומר שלכך נעמדו על שלושה עמודים דקים לרמוז שדוקא הדברים הקטנים מצילים את האדם ושומרים עליו בקדשה ובטהרה, וזה ההפך ממדת קרח, שסבר שספר תורה שלם יפטור את הבית ממזוזה, וכן טלית שכלה תכלת תהיה פטורה מציצית.

ואלו משה רבנו מלמד אותנו שדוקא הדברים הקטנים מקרבים אותנו לקב"ה, ומזכירים לנו את הקשר שלנו עמו כשם שהמזוזה

מוזכרה לנו את אהבת ה', וכן את רוב חסדי ה' שעמנו בדברים הגשמיים שהוא נותן לנו, וכמו שנאמר בפרשת וזיה אם שמוע הכתובה במזוזה - וזה ההגן, התירוש, היצהר, התכלת, הדגים והמים, וכן הציצית זה חוט דק שמסמל על הקשר שלנו עם הקב"ה.

וכן מצינו ברחב הזונה שעל ידי המעשה הקטן שעשתה בהצלת המרגלים, זכתה להנצל ולהנשא ליהושע בן נון, כדאיתא בגמרא (מגלה יד).

ועל כן נאמר בה שהיא קשרה את תקות החוט השני הרומז לתקוה, שהיה לה על ידי החוט הדק והמקשר בינה לאביה שבשמים, מכל זה נלמד להתבונן בעמק המצות שנראים לנו כקטנים ולפתח אותם לאהבת ה' וקרבתו, וכן לעשות בתחלת כל שעה דקה של תפלה והודאה ברוחניות ובגשמיות, ועל ידי זה נהיה מקשרים עם ה' יתברך תמיד.

בכחה של השפלות להציל מהמחלקת

ובני קרח לא מתו (שם)

איתא במדרש אגדה שנתבצר להם מקום בגיהנם ואמרו שם שירה, וכמו שפיתוב "למנצח על שושנים לבני קרח" - שבזכות שהיו רפים כשושנים זכו להנצל מהמחלקת עד כאן לשוננו. וצריך באור למה הזכירם בתהלים בשמו של קרח שחלק על משה רבנו עליו השלום, ולא בשמם?

ונראה לבאר שזה דוקא מעלתם, שאפלו שהיו בני קרח ועל פי טבע היה להם ללכת אחר אביהם הם זכו למדת השפלות, ועל ידי זה הם לא דבקו במחלקת, ועל זה הם אומרים שירה תמיד, וכן כל אחד ואחד צריך לבקש מהקב"ה שיזכה לשפלות, ועל ידי זה להנצל מהמחלקת וכשהוא זוכה לכך יודה לשמו יתברך.

היה לי 'מצפון' מזה, אך הרגעתי את עצמי שאני לא אמרתי לו את זה בפניו וכי שאמר לו את זה בפניו הוא צריך לפים אותו, אבל כעת הבנתי שהפגיעה הזאת היא זאת שלא נותנת לי מנוח כמו שהמציאות מוכיחה שבייתי נטבל כל יום בבית וגם השכנים מצערים אותי כמו שביתי את מנושה וכמו שצערתי אותו.

מנושה עדיו היה בחור והמשיך בלמודים בלישיבה שבה למדתי, ולכן הלכתי לשיבה על מנת לפגוש אותו ולפיים אותו. כאשר פגשתי אותו הוא פשוט לא הסתפל לי על הפנים והודרז לברך ממני, נסיתי לגשת אליו שוב, ושוב פעם הוא ברח, הבנתי שזה נעשה כמכון מפני שהוא גלה שאני הוא שאמרתי עליו את הדברים הפוגעים, והוא פגוע ממני מאוד.

חזרתי לאותו תלמיד חכם וספרתי לו זאת והוא אמר לי: כעת אתה יכול להבין בפרוש שהסכל שלך תלוי בכך שצערת את החבר הזה, ואין לך תרופה עד שתפיים אותו!

ישבתי בעזרת נשים הסגורה של בית הקנסת, ובכיתי שם לה' שימחל לי ויעזר לי לפיים את מנושה, לאחר מכן ישבתי וכתבתי למנושה מכתב התנצלות ובו ספרתי לו את כל הצער והסבל שאני ואשתי עוברים כשאנו עדיו בשנה הראשונה לנשואין, וכתבתי לו שאני בטוח שהספה לכה היא מפני ההלבנת פנים שגרמתי לו, ואני מתחנן: 'תמחל לי'.

הלכתי בשעת לילה לשיבה והנחתי את הפתק בגמרא של מנושה ולמחרת בהפסקת צהרים הגעתי שוב על מנת לפגוש אותו. הפעם מנושה כבר לא ברח ממני אלא רמוז לי לבא אתו לחדרו, כשנכנסנו לחדר, מנושה אמר לי בקול נשנק מפכי את מלות הגבורה הבאות:

המשך כשכרע הכא בעז"ה